

denesetre hézagpótló, noha igen kétséges, vajjon az a közönség, a melyre egy ilyen szaklap számíthat, megadhatja-e a hozzá szükséges anyagi alapot? Oly tapasztalt szakembertől azonban, a minő Kanitz Ágost, bizton fel lehet tenni, hogy e körülménnyel számot vetett, s így áldozatra készen áll. A vállalatot előlegesen más tekintetből is csak üdvözölni lehet. Tény ugyanis, hogy a magyar fűvészek az utolsó időben mindenféle nyelven publikáltak dolgozatokat, de magyarul legkevesebbet. Ha sikerül az, hogy a magyar fűvészek

Kanitz vállalata körül csoportosúlnak s a „magyar“ jelzőre kellő súlyt fektetnek, úgy a lap még másképen is hézagpótló lesz. — Az első szám tartalma a következő: 1) Magyarország botanikusaihoz, beköszöntő a szerkesztőtől. — 2) Haynaldia. *Novum genus Lobeliacearum*, auctore Augusto Kanitz. — 3) Pótadatok Nemes-Podhrad Mohvirányához, Holub Józseftől. — Rövidebb közlések: Külföldi szakmunkák ismertetése; irodalmi hírek; az 1876-ban elhunyt nevezetesebb botanikusok nekrológja; kinevezések; nyilvános gyűjtemények.

TÁRSULATI ÜGYEK.

Fegyzöknyvi kivonatok a társulat üléseiről.

XXIV—XXV. TERMÉSZETTUDOMÁNYI ESTÉLYEK.

1876 december 8-ikán és 15-ikén.

Wartha Vincze decz. 8-ikán „a természetes festőanyagokról“ — decz. 15-ikén pedig „a mesterséges festőanyagokról“ tartott számos kísérlettel és mutatóvánnyal egybekapcsolt népszerű előadást. (A két előadás egy füzetben jelent meg, 5 fametszetű ábrával illusztrálva. Ára 25 kr. Kivonatos ismertetését a jövő füzetben adjuk.)

XLVIII. SZAKÜLÉS.

1876 decz. 13.

Elnök: KRIESCH JÁNOS.

(I.) Schmidt Sándor a gyémántok keletkezésének kérdését illető nézeteket ismerteti meg rövid összefoglalásban és kivonatos előadja Dr. E. Cohen vizsgálatainak eredményét az afrikai gyémántokról. Előterjesztése közben bemutatott egy szép nagy darab itakolumit-közetet, mely a magyar nemz. muzeum tulajdona. (Előterjesztésének kivonata a jövő füzet ásvány-földtani rovatában fog megjelenni.)

(II.) Ugyancsak Schmidt Sándor ismerteti kivonatosan Neminar dolgozatát „a baryto-cölestin kristályalakjáról.“ — Dr. Neminar ugyanis a brayto-cölestin kristályalakja körül felmerült vitás kérdést egy Imfeldről (Svájczból) való, kitűnően kifejlett kristályon tett vizsgálata alapján (Tschermak, „Mineralogische Mittheilungen“ 1876. I.) a következőleg dönti el. — Midőn Thomson vegytani vizsgálata után az Eric tavi baryto-cölestin további kutatások tárgya lett, kiderült, hogy vegyületében majd a kénsavas báryum, majd a kénsavas stortium az uralkodó. Ennek megfelelőleg valószínűnek tartott az ingadozás kristálytani tekinte-

tekből is és Hugard mérései némileg igazolták is, hogy a barytocölestin szögértékei aszerint közelednek a barytéihoz vagy a cölestinéhoz, a mint vegyületében a kénsavas báryum vagy a kénsavas stortium a túlnyomó. Breithaupt azonban oda nyilatkozott, hogy a Hugard megmérte barytocölestin az egyik esetben baryt, a másikban pedig cölestin lehetett. Mindeme kétségnek el kellett volna oszlani, ha Auerbach vizsgálatai igazolják az isomorph baryt és cölestin keveredése közötti benső összefüggést és az ezáltal feltételezett szögérték ingadozásokat. De Arzruni a legszembetűnőbb módon kimutatta, hogy a cölestinnél a szögérték ingadozás és az isomorph keveredés között semmi határozott összefüggés sincs, hogy a szög ingadozások a méz-szulphát által is épügy előidézhetnek, de sőt hogy az Eric tavi cölestinek (melyek szögérték ingadozását direct a kénsavas báryum hozzákeveredésére vezették vissza és a melyek Auerbach szerint inkább barytocölestineknek volnának nevezhetők) a megejtett chemiai clemzés után semmi há-

riumot sem adtak. — Ezek után égető szükségé válik a kérdés eldöntése, és Neminar Tschermák úr szivességéből a nevezett lelhelyről való barytocolestint pontosan megvizsgálván, miután a színekélemzés útján bizonyosságot szerzett mind a bárium, mind a strontium jelenlétéről, az eredményt abban mondja ki, hogy a barytocölestin kristályalakja *önálló*, a melynek szögíngadozása függ ugyan a vegyalkattól, de egyáltalában nem mozog a baryt és a cölestin szögértékeinek határai között.

(III.) Grósz Lipót: „*Egy bonyolított timsó-kristályról.*“ — Előadó a műegyetem technológiai laboratoriumában vegytiszta káli-timsó kristályt állított elő, mely a szokott alaktól eltérő habitusa által lőn érdekessé. A félig kiképződött, víztiszta, 2,5 cm. hosszú és 2,3 cm. széles kristály az O lappal párhuzamosan egymásra nőtt több egyénből áll, melyek elcséjén az O mint uralkodó alak, alárendelve pedig a $\infty O \infty$, ∞O , $2O$ és a $2O_2$ jelenik meg és így teljes kiképződés esetében egy egyénezen 74 lap tűnnek elő. Kristálytani vizsgálatait a műegyetem ásvány-földtani szertárában hajtotta végre.

(IV.) Herman Ottó előadja az 1877 januárban a m. nemz. muzeum kiadásában megindulandó „Természettrajzi Füzetek“ tervezetét, körvonalozza az új vállalat feladatát és jelentőségét s azon elveket, a melyek őt és szaktársait e füzetek megindítására ösztönözték.

Szily Kálmán, mint a társulat titkára, nem mulaszthatja el, hogy e vállalatot a társulat nevében őszintén ne üdvözzölje. A természettudományi társulat számos év óta közreműködik a természettudományi ismeretek elterjesztésére és megkedveltetésére, s ha most egy ilyen speciálisabb irányú, főképen eredetű kutatások közegeül szánt vállalat készül megindulni, ebben bizonyára társulatunknak is van annyi érdeme, hogy előkészítette a talajt, melyen az új vállalat fejlődésnek indulhat — fejlődésnek, a siker reményével. Üdvözli e vállalatot a természettudományi társulat nevében abból a szempontból is, hogy vele egyazon célra törekedvén, igyekezni fog a magyar tudományos irodalom azon hézagainak egyikét kitölteni, a melynek kitöltésére társulatunk, saját működési ágain túl nem vállalkozhatik.

XLIX. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS

1876 decz. 13.

Elnök: BALOGH KÁLMÁN.

Felolvastatik a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium átirata, melyben felszólítatik a természettudományi társulat, hogy a phylloxera kiirtása ügyében egybehívott enquétebe küldene a maga kebeléből két tagot. — A választmány azon fellegéből indulva ki, hogy az enquéteben — minthogy az irtás chemiai eljárások alapján történik — kétségkívül vegyésznek véleményére is szükség leend, a két tagot úgy választotta meg, hogy egyike zoologus, másika chemikus legyen. Mint zoologus Emich Gusztáv, mint vegyész pedig WARTH A Vincze műegyetemi tr. bizátnak meg az értekezletben való részvétellel.

Jelenti a titkár, hogy 1877-re az országgyűlés országos érdekű kutatásokra és közleményekre ismét 4000 frtot szavazott meg társulatunknak. — Örvedetes tudomásul vétetik.

Ezek után a folyó ügyek intézettek el, s előkészületek tétettek a közgyűlésen kihirdetendő új pályakérdésekre, és bizottságok küldettek ki a pénztár és a könyvtár megvizsgálására.

Végül tagválasztásra került a sor s a titkár előterjeszti az ajánlottak névsorát, akik, összesen huszonnégyen, r. tagokul egyh. megválasztattak. (Névsoruk a jelen füzet borítékán.)

L. SZAKÜLÉS.

1876 decz. 20.

Elnök: TAKÁCS JÁNOS.

(I.) Borbás Vincze: „*Három lecsüngő gyümölcsű Arabis a magyar flórában.*“ A magyar flórában eddig három lecsüngő gyümölcsű *Arabis* névvel említve s mind a három egy faj alá egyesített. Az *A. glareosát* Schur. előadó sem tartja különbözönnek a régibb, kárpáti helyestöves (endemicus) *A. neglectától* Schult.; de az *A. croaticát* Schott., melyből a múlt nyarakon gyűjtött a Velebit tetőin példá-

nyokat, sajátoságos elágazása- és leveles virágzatánál fogva (mi a keresztes virágú növények közt ritka) stb. különbözönnek tartja mint oly növényt, a mely e sajátosága által a Cruciferák közt is különössé válik. Előadó összegyűjt példakép néhány növényt, melyek hasonló módon ágaznak, s melyek ennél fogva családi különbségeik daczára physiognómiai rendszerbe egyesülnek. Úgy látszik, az ily hajlongó és rostélyzatot képező elága-

zással bíró növények — kicsiben véve — a mediterrán vidéket jellemzik. Főlemlíti itt kitérőleg azon hatást, melyet a physiognomiái rendszer az emberre, különösen a magyar növényntani elnevezésekre gyakorol, péld. a nép a legkülönbözőbb családbeli növényeket nevez rózsának az egyszikű tubarózsától kezdve a ranunculaceák közé tartozó bazsálrózsáig. A marmarosi Guttinról szintén ismertet egy csüngő gyümölcsű Arabist, mely, úgy látszik, eddig ismeretlenül vagy összetévesztve díszlett ott, s melyet sok párválal szárnyalt leveléről *Arabis mul-*

tijugának nevez. Ezt a megelőző két, csüngő gyümölcsű Arabistól főképp vegetatív módon való szaporodása stb. különbözteti meg.

(II.) Ó n o d y B e r t a l a n: *Khiva gazdasági növényeiről és a velők hazánkban megkezdett honosítási kísérleteiről* tartott felolvasást, melynek folyamában eredeti khivai növényeket, magvakat és gyümölcsöket mutatott be, valamint hazai terméseket is mindazokból, a melyekkel már az idén megtehetette a kísérletet. (Értekezése a legközelebbi füzetek egyikében fog megjelenni).

LEVÉLSZEKRÉNY.

(1.) F. J. úrnak Bonyhádon. — Kérdésére, hogy a legelőkön ivalakú, sőt egész kört képező helyek, foltok vagy kanyargó csíkok, melyeken a pázsit sokkal üdőbb, haragosabb zöld színű, vajjon honnan származhatnak, B. A. tagtársunk azt válaszolta (mint ez a 88-ik füzet 485-ik lapján olvasható), hogy ezek az üde pázsit-csíkok a legelő jószág ganajától erednek.

E vélemény ellenében legközelebb egy érdekes felszólalást vettünk T. L. tagtársunktól Belegről, Somogyból. Felszólaló szerint, a fentebbi magyarázat nem állhat meg. Van ugyanis a belegi urodalomhoz tartozó nagy rét emelkedettebb pontján, a Duna-Drávai vasút közvetlen közelében, egy török mecszet romja körül számtalan ilyen ivalakúlag kanyargó smaragd színű csik, kisebb-nagyobb (némelyik $7\frac{1}{2}$ öles) féltátmérővel, de egyetlen egy sincs a 200-nál több körzet között, mely teljesen záródó, magába visszaható kör volna. Azonfelül a körök oly szabályosan következnek egymásra, hogy birkanyájtól annyi geometriai tudományt egyáltalában nem lehet feltenni, a mennyi egy ilyen idom-sorozat megszerkesztéséhez szükséges. A belegi pázsit-csíkok határozottan emberi kézre utalnak. De ki adott okot e csíkok

keletkezésére, és mi végből tette azt? T. L. tagtársunk, a helyi traditiora támaszkodva, a csíkok létrejöttét a török világra viszi vissza. A hagyomány szerint, e helyen a török időkben park volt. Ebből T. L. úr azt következteti, hogy e féltátméretű a mai szőnyeg-kertészetnek megfelelő díszítmenyek, melyekhez a földet vagy a compost-trágyát máshonnan hozták. Nézetében megerősíti az a körülmény, hogy a vasúti ásatások alkalmával ugyanitt megtalálták egy mesterséges haltenyésztő rekeszeit részint öntött, részint vert vasból.

(2.) „*Gyümölcsészeti vázlatok*“ cím alatt a jelen év tavaszán egy önálló munkát bocsátok közre, mely elszórta megjelent gyümölcsészeti értekezéseimet, jegyzeteimet és gyümölcsismertetéseimet fogja magában foglalni. A munka nagy nyolczadrét alakban, finom fehér papíron, csinosan kiállítva mintegy 30—32 nyomtatott ívre fog terjedni. — Előfizetési ára fűzve 3 frt; bolti ára mindenesetre magasabb leend. Az előfizetési pénzek 1877 február utolsó napjáig hozzám Csanádmegyébe, Mező-Kovács-házára intézendők. BEREZKY MÁTÉ.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.